

Het oude Buitengasthuis (Pesthuis) te Amsterdam.

Den 28^{en} Mei 1891 legde H. M. Koningin Wilhelmina den eersten steen van dit uitgestrekte, geheel modern ingerichte ziekenoord, dat aan Haar zijn naam van Wilhelminagasthuis ontleent. En, zooals gezegd, in '93 reeds werden de laatste patiënten van het oude naar het nieuwe Buitengasthuis overgebracht.

En zoo staat het oude Pesthuis er nu eenzaam en verlaten; met zijn slordig, vervallen aanzien een parodie leverend op het „vermakelyk Heerenhuys,” dat onze vaders erin zagen.

Wat over dit monument van bijna historisch geworden bouwheers-degelijkheid is beschoren, weet niemand.

Toen het vorige jaar pestgeruchten de autoriteiten deden opschrikken, en vanwege de directie van het Wilhelminagasthuis, die mede een wakend oog heeft te houden op den somberen buurman, aan het Dagelijksch bestuur van Amsterdam werd gevraagd, of thans de tijd niet was gekomen — vooral met het oog op het heirleger van ratten, dat inzonderheid de kelders van het oude gebouw bevolkt — om tot amotie van het Pesthuis te besluiten, toen werd geantwoord, dat men tot dien radicalen stap nog niet wenschte over te gaan.

Zóó blijft het massale bouwwerk er dus staan als een reuzen-puzzle: Wanneer zal ik verdwijnen? Waarom ben ik nog niet verdwenen?

Niet lang geleden had ik gelegenheid om onder vriendelijk geleide in het oude, trieste huis en zijn schilderachtige, verwaarloosde tuinen rond te dolen.

Wat een contrasten daarbinnen en daarbuiten!

Den vorigen dag had het gesneeuwd. Op de groote binnenplaats, door het eigenlijke huis en de uitbouwsels omsloten, in het midden een gemetselde pomp, prettig daar doende in de rust van haar strakke, sobere belijning, lag de smetteloos-witte sneeuwlaag onbetreden. Er was hier een zachte luwte als van komende lente. De muren rondom keerden de bitse windvlagen, die de bladerlooze boomen aan gene zijde dooreenschudden.

Mijn begeleider en zijn beambte, die nog

in het oude Gasthuis was werkzaam geweest, vertelden van de bijzonderheden van dit rustige, ouderwetsch-vriendelijke hoekje. Daar was het aardappelhok, waar elken dag de aardappelen bij bakken vol door het personeel werden geschild. En dààr, links, rechts en vóór en achter je, hadt-je de vier poorten, waardoor de plaats kon worden binnengereeden, met wagens van de leveranciers, met rijtuigen, met brancards.

O ja, van brancards gesproken, ik zag daar zeker wel die lui-klok hangen? Die hing daar om het personeel te waarschuwen, wanneer er een patiënt werd binnengebracht. De beambten hadden er 'n volledig signaal-systeem voor uitgedacht: door het aantal slagen op de bel werden sexe en meer bijzonderheden omtrent den binnengebrachten zieke kenbaar gemaakt. Iedereen in 't huis kende die signalen van buiten.

Toen naar de tuinen: voor elke afdeeling een afzonderlijke.

De boomen en struiken in deze fantastische wildernissen waren kaal — als alle geboomte in den winter. Over ingestorte afdakken en overblijfsels van half vergane loodsen slieden naakte takken en verdorde klimopstrengels in grillige verwarring. De schilderachtigheid van de aan haar lot overgelaten natuur imponeerde nu minder dan zij dit 's zomers zal doen, wanneer de bladeren van het oude geboomte, van de welig opbloeiende planten en het in zijn voortwoekeren niet gestuite onkruid kleur komen brengen in deze merkwuurde woestenijen, voor de beschrijving waarvan dan in Zola's *Faute de l'abbé Moret* een kostelijke handleiding zou zijn te vinden.

Pieter Jansz. Snoek's droevig einde wordt door de deur in de omheining van den tuin der mannen-zenuwlijders nog weer even in herinnering gebracht. Want die deur is nog een overblijfsel uit den tijd, dat patiënten van het Binnen- naar het Buiten-gasthuis per barge door de grachten werden overgebracht. Achter de deur, aan de gracht, was een aanlegplaats gemaakt voor de schuit, die daar dan haar zieken last kon ontladen.

Tegen de weldadige kalmté, de vriendelijke